

de beide broers samen, met Rutmer van der Meer.

‘Geweldich’, aldus heit Wassenaar, die een trouw bezoeker is van de wedstriden van zijn beide zoons.

Zou 2008 nog eens het jaar van de gebroeders Wassenaar worden? Ze trainen er in ieder geval hard voor. Ter voorbereiding op het seizoen doen ze samen met Rutmer aan kickboksen bij de sport-school van Raymond Snel in Leeuwarden. Chris is er enthousiast over. Het maakt hem leniger en - nog - krachtiger. Bovendien is het goed voor de coördinatie en het reactievermogen.

Chris oogt fitter dan ooit tevoren, leaner and meaner zouden de Engelsen zeggen. Hij lijkt erop gebrand van zijn laatste seizoen op de kaatsvelden van Friesland iets moois te maken. Hij heeft geen last meer van zijn arm en ook eerdere ongemakken als gevolg van een verdraaide rugwervel en pijnlijke enkels behoren tot het verleden. Voorts ondervindt hij, na twee behandelingen door een Belgische wonderdokter, geen nadelige gevolgen meer van de ziekte van Lyme, die hem begin vorig seizoen zodanig parten speelde dat hij acht kilo kwijt raakte. Bovendien, de wilde haren zijn - zo goed als - verdwenen. De komst van Anke in zijn leven heeft hem veranderd. Hij is rustiger en evenwichtiger. Minder ritich, zowel op als buiten het veld.

Net mar wat omgrieme

Chris heeft zo veel vertrouwen in het nieuwe seizoen dat hij ervan uitgaat dat hij meer dan 40 punten op zijn conto kan bijschrijven. Dus moet Dirk Talsma vrezen voor zijn plek onder de grote kaatsers der aarde, als Piet Jetze Faber, Hotze Schuil, Wiep van Wieren, Sake Saakstra, Tunno Schurer, Taede Zijlstra, Klaas van Wieren en Johannes Brandsma, de nummers 1 tot en met 8 van het klassement aller tijden. Daarna nog een of meer jaren doorgaan als opslager, zoals de aficionados langs de lijn vurig hopen wanneer hij weer eens een perk omver heeft gekegeld, zit er niet in. ‘Ik ha by de CFK opslagger west. Waard yn 1992 en 1993, foar myn oerstap nei de KNKB, earste yn it klassemint. En likegoed is it net myn favoryt ûnderdiel.’

Voor zijn gevoel wil en kan hij nog wel tot zijn veertigste doorgaan. Maar het is straks mooi geweest. Het herstel duurt steeds langer en als er iets is wat Chris Wassenaar absoluut niet wil, dan is het ‘mar wat omgrieme’. Kaatsen wil hij in de top, dat is hij als de absolute leider van zijn generatie nu eenmaal gewend. En hij is een trots man, die jongere maten niet tot last wil zijn. Als hij elk weekeinde moet kaatsen om een puntje of vijftien per seizoen bijeen te sprokelen, dan bedankt hij er liever voor. Natuurlijk had hij graag al wat hoger gestaan in het klassement aller tijden. Maar dan had de technische commissie hem eerder tot ‘it grutte spul’ moeten toelaten. En dat deed ze niet, er was destijds kennelijk talent te over.

Van de huidige generatie ziet hij Teake Triemstra en Johan van der Meulen zijn puntentotaal nog wel eens dicht naderen, omdat beiden op relatief jeugdige leeftijd in de hoofdklasse zijn begonnen. En zo filosofeert hij wat door over punten, klasseringen en koningschappen. En over de krans, want die heeft hij altijd het mooiste gevonden. Koning worden? Ach, de ene keer is het terecht, de andere keer niet. Dat blijft zo. Maar zodra je die krans weer om je nek voelt, man, dat is toch geweldig. ‘It spultsje is geweldich. De sfear, de minsken dy’t by je opsjogge. Alle wiken feest. Prachtich-moai wurk en hâldst der ek noch in pear sinten fan oer.’

Hier zit toch niet een man die over een paar maanden aan zijn afscheidstoernee langs de Friese kaatsvelden begint?

Weer die gulle, maar nog altijd geheimzinnige glimlach.

Wio Joustra

Feiten efter de skiednis fan de Ouwe Gryp

Oer it ûntstean fan de keatspartij om de Ouwe Gryp is in protte skreaun. Foar it lêst is dat dien yn it tydskrift De Moanne fan maaie 2006.¹ Pieter Breuker helle dêr de histoarje fan de Ouwe Gryp oan yn in artikel oer it ûntstean fan de keningspriis, ta-spitst op sulveren en gouden keningsballen. In oare wichtige hjoeddeistige boarne is it jubileumboek fan de Bitgumer keatsferiening OKK út 1995 en dan benammen de bydrage fan Goasse Brouwer: Yn ‘e Greep fan de Gripe.² Krekt as oaren dy’t skreaun ha oer de Ouwe Gryp-partij, ha beide auteurs har basearre op de âldste boarne dêroer, de Nieuwe Friesche Volksalmanak fan 1863, mei in artikel fan Dominicus Cannegieter oer de Ouwe Gryp en in gedicht mei neiskrift fan Waling Dykstra op dy bal.³ Yn dizze bydrage wol ik de histoaryske feiten neirinne sa’t dy troch Cannegieter en Dykstra oer de Ouwe Gryp jûn wurde.

De Ouwe Gryp-skiednis by Cannegieter en Dykstra
Cannegieter skriuwt dat foar de winners fan de keatspartij op 24 augustus 1794 te Bitgum troch 'eenige

Beetgumer gardeniers’ in sulveren keatsbal beskikber steld wie. Op dy bal is ûnder mear in gripe ôfbylde. Oan dy partij dienen sawol Bitgumers as ynwenners fan oare doarpen mei. Cannegieter neamt as dielnimmers út Froubuorren: ‘de gebroeders Cornelis en Bauke Johannes de Boer (één van hen was bijgenaamd Boer schroor), Hendrik Keizer, Feike Dokter en anderen.’ De priis waard úteinlik wûn troch Froubuorster keatsers. Dêrmei kamen hja de Bitgumers op it sear en dat joech by de priisútrikking yn it kafee fan Hendrik Folkerts Damsma dan ek hite hollen, mei as gefolch úteinlik fjochterij. De Froubuorsters moasten flechtsje, mar it slagge har wol om de sulveren keatsbal mei te nimmen. De priis rekke sa yn Froubuorren. Dêr waard de keatsbal as in oerwinningstrofee bewarre, om dêrnei elts jier as wikselpriis op Froumet (tredde snein yn augustus) ferkeatst te wurden. Om foar te kommen dat de priis ea wer út Froubuorren ferdwine soe, waard bepaald dat allinnich Froubuorsters meidwaan koenen.⁴ Neffens Cannegieter is de Ouwe Gryp yn Froubuorren foar it earst ferkeatst op 22 augustus 1796. De partij wie útskreaun troch kastlein Harmen Keimpesz. Fierders neamt Cannegieter

noch de namme fan ‘een zekeren Jan Bijlsma’, dêr’t fan sein waard dat er de keatsbal nei in oerwinning koarte tiid belein hie by in lommert.

Waling Dykstra hat it ferhaal oer de Ouwe Gryp bewurke yn in gedicht fan 13 fjouwerrigelige strofen. En hoewol’t er dêryn gjin nammen en data neamt, is syn ferhaal net wêzentlik oars as dat fan Cannegieter. Yn in neiskrift neamt er de keatsers wol, op grûn fan ‘berigten’ dy’t er ynwûn hat. Hjir wykt Dykstra wol fan Cannegieter ôf. Hy skriuwt: ‘De namen der winnaars waren “Hindrik Faikes”, “Teake Johannes” en “Krelis de Boer”, zijnde de laatste een kreupele kleermaker, in de wandeling “Boer Schroor” (kleermaker de Boer) genoemd.’

De betrouberens fan Cannegieter en Dykstra
Foardat wy oergeane ta it neirinnen fan de feitlike gegevens earst ien en oar oer de betrouberens fan Cannegieter en Dykstra. Dominicus Cannegieter (1842 - 1909) wie notaris yn Tsjom en nêst leafhaw-

MEt Confent van de Hoog Wel Gebooren Heer *G. W. C. D.* Baron *Thoe Schwartzenberg* en *Henlansberg*, Grietman over Menaldumadeel, gedenkt de Castelein *H. Folkerts Damsma*, by de Moolen te Beergum, te laten Verkaatzen: Een uitmuntende ZILVEREN BAL en LEEPEL, op Zaterdag den 30 Augustus 1794, des Namiddags om 2 Uur præcys, de Liefhebbers worden verzogt op tyd en plaats aldaar. Zeg het voort.

Advertinsje út de Leenwarder Saturdayse Courant fan 23 augustus 1794.

wer fan it keatsen ek in fertsjinstlik amateur-histoarikus. Hy hâlde yn de winter fan 1882 - 1883 foar it Frysk Genoatskip in lêzing oer it keatsen.⁵ Ek skewielde er de PC mei rie oer de histoaryske kontekst fan harren keatspartij.⁶ Hy waard yn 1883 (hoewol't er gjin bestjoerslid wie) beneamd ta earelid fan de PC.⁷ Koartsein in man mei niget oan en kundichheid op it mêd fan keatsen en skiednis.

Waling Dykstra (1821 - 1914) is foaral bekend as wurdboekskriuwer, folkskundige, folksskriuwer en as man fan it Winterjûnenocht. By syn optredens sil er ek grif gebrûk makke ha fan anekdoatyske ferhalen oer saken yn en om it keatsfjild. Yn syn boek *Uit Friesland's Volksleven* (1895)⁸ jout er in wiidweidige beskriuwing fan it keatsen en hy fertelt ek dêr de skiednis fan de Ouwe Gryp. Hy siteart dêrby letterlik de tekst fan de advertinsje út de Ljouwerter Krante foar de Bitgumer keatspartij yn 1794. Boppedat is Waling Dykstra hikke en tein yn Froubuorren. Hy koe de histoarje fan de Ouwe Gryp dus fan tichteby en krige de ynformaasje út de earste hân.

It artikel yn de *Nieuwe Friesche Volksalmanak* fan 1863 is 69 jier nei de keatserij yn Bitgum publisearre. Dêrmei bliuwt it lykwols mooglik dat sawol Cannegieter as Dykstra noch ynformaasje krigen ha fan minsken dy't by de Bitgumer keatspartij oanwêzich west ha. Cannegieter skriuwt as ferantwurding fan syn boarnen: 'Door oude lieden ben ik in de gelegenheid gesteld, om de afkomst van den 'ouwen griep'

op te sporen. Ik deel ze dus mede, zooals ik haar uit den mond van die oudjes heb gehoord.'

Datum en plak

It ienfâldichst oan te jaan liket de datum fan de keatspartij. Dochs ferskille Cannegieter en Dykstra fan miening. Cannegieter hat it oer 24 augustus 1794 en Dykstra yn syn *Uit Friesland's Volksleven* oer 30 augustus fan datselde jier. Sy neame beide as boarne de advertinsje yn de Ljouwerter Krante fan 23 augustus 1794.⁹ Ut de by dit artikel ôfdrukte advertinsje blykt dúdlik dat Dykstra gelyk hat. Hoewol't Cannegieter eksplisyt ferwiist nei dyselde advertinsje, hat er hjir dochs in fout makke.

Oer it plak dêr't keatst waard, dogge beide gjin meidieling. Mar se fertelle wol dat nei ôfrin de priisútriking yn de herberch fan Hendrik Folkerts Damsma wie. Yn de advertinsje stiet lykwols dat de keatspartij hâlden waard by 'de moolen te Beetgum'. Dat kin net oars wêze as de nôtmole oan de noardkant fan it hjoeddeistige Bitgummole.¹⁰ (Bitgum en Bitgummole waarden doe beide Bitgum neamd.) De mole stie in lyts eintsje fan de trochgeande dyk yn it doarp. Op de kadastrale kaart fan 1832 wurdt de romte tusken dyk en mole omskreaun as tún. It hie doe in omfang fan sa'n lytse 3000 m². Dêrnjonken lei noch krekt sa'n stik, ek mei in grutte fan 3000 m². De omskriuwing 'tún' moatte wy net betiizje mei wat in tún no is. It sil in flak stik greide west ha, mooglik foar wat eigen fee. Hoewol't der doe hast altiten keatst waard op 'e

Kadastrale kaart fan Bitgum út 1832. Pylk 1 wiist nei it plak fan de mole, pylk 2 nei de herberch. (www.hisgis.nl)

dyk of yn de buorren, is it mooglik dat ek it stik grûn foar de mole brûkt is. Romte wie der yn elts gefal genôch.

Oan deselde kant fan de haadwei troch it doarp, sa'n lytse 200 meter eastliker, stie it kafee fan Hendrik Folkerts Damsma. Op dat plak, hjoeddedei de J.H. van Aismawei 53, is no garaazje Spanjer te finen. Dêr moat de fjochtpartij om de bal west ha. Ut it trouregister fan Bitgum¹¹ docht bliken dat Hendrik Folkerts op 14 maaie 1793 troude mei Brechtje Jans. Hja kamen beide fan Bitgum. By de berte fan harren dochter Lybrig op 11 april 1795¹² brûkte Hendrik de namme Damsma as fan. Brechtje Jans ferstoar, 63 jier âld, op 13 oktober 1828 ûnder de namme Dykstra.¹³ Har man waard 69 jier âld en ferstoar op 10 septimber 1833.¹⁴ Beide binne yn Bitgum stoarn. It is hjir wol aardich om te neamen dat yn 1913 troch Brechtsje Folkerts Damsma en har man Gerben

J.H. van Aismawei yn Bitgummole. Rjochts de herberch fan Damsma, letter kafee Tolsma (no garaazje Spanjer). De foto is fan 1898 en komt út de kolleksje fan Tresoar.

Reimers Brouwer in nije sulveren bal skonken waard oan OKK, de Bitgumer keatsferieniging. Dy ‘Nije Gripe’ mocht nea wer út Bitgum wei gean. Brechtsje wie in pakesizzer fan kastlein Hendrik Folkerts Damsma.¹⁵ Yn it jubileumboek fan OKK wurdt de foarnamme fan dy Damsma op twa ferskillende wizen skreaun. De iene kear as Folkert Hindriks en de oare kear as Hindrik Folkerts.¹⁶ De korrekte skriuwwize neffens de opjefte yn it trouregister is Hendrik Folkerts.¹⁷

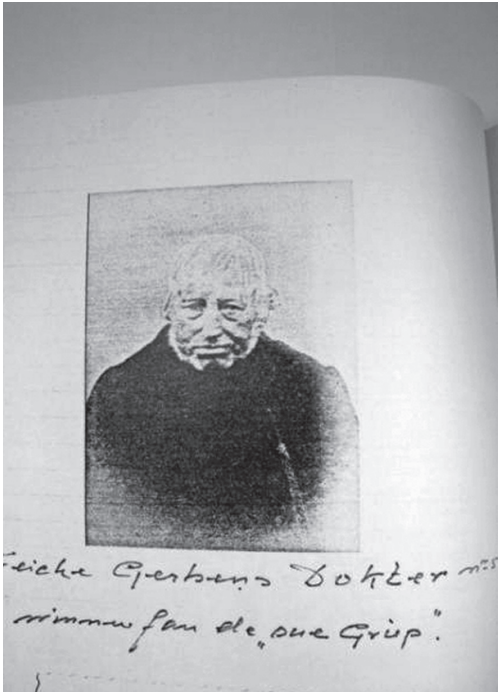
De keatsers

Dan no de nammen fan de seis Froubuorster keatsers dy’t troch Cannegieter en Dykstra neamd wurde. De bruorren Cornelis en Bauke de Boer kamen út it grutte gesin fan Johannes Jacobs en Antje Wybes fan Froubuorren. Hja krigen sân jonges en ien famke. Cornelis waard berne op 28 febrewaris 1756 en broer Bauke op 28 desimber 1765. De Teake Johannes dy’t Waling Dykstra nei foaren hellet, is ek in soan fan Johannes en Antje. Hy waard berne op 30 jannewaris 1758.¹⁸ Teake wie yn 1794 noch frijfeint en fertsjinne de kost as nôtkeapman. Hy troude op 25 septimber 1796 yn Sint Anne mei Amarens Jans Kuiken en ferstoar op 28 novimber 1811, ek te Sint Anne.¹⁹ De bruorren De Boer wienen by de keatspartij yn 1794 respektivelik 38, 36 en 30 jier. It soe wol moai west hawwe as de oare fjouwer bruorren doe ek yn Bitgum west ha. It kin de fjochtpartij der yn de fantasy allinnich mar grutter fan meitsje. Cornelis troude op 28 juny 1807 mei doarpsgenoat Tryntsje Jans²⁰, mar soe

al op 14 juny 1809 yn Froubuorren stjerre.²¹ Harren dochter Antsje, dy’t berne wie op 12 augustus 1808 yn Froubuorren, soe letter trouwe mei Gerben Doekes Bijlsma, famylje fan Isaak Bijlsma, dêr’t de keatsferiening fan Froubuorren nei neamd is.²²

De tredde namme dy’t Cannegieter neamt, is Hendrik Keizer. Ek dy komt foar yn de berte- en houliksboeken fan Froubuorren. Hendrik wie in soan fan Arjen Hendriks Keyzer en Hendrikje Pijtters en hy waard berne op 8 maart 1768 yn Froubuorren.²³ Hendrik wie op it momint fan de keatspartij yn Bitgum 26 jier. Hy troude op 6 septimber 1801 mei Jeltje Sierds fan Froubuorren²⁴ en hie dêr yn de 19de ieu in slachterij.²⁵ Hy ferstoar op 22 july 1853.²⁶ Syn namme komt net oerien mei de Hindrik Faikes (Hendrik Feikes) fan Waling Dykstra. Yn de betroubere database fan Tresoar mei berte-, houliks- en stjerdata fan Friezen yn 18de- en 19de ieu komt allinnich in Hendrik Feikes van Schepen foar. Dy is ferstoarn op 13 jannewarris 1824 yn de âldens fan 57 jier.²⁷ Weromrekkene soe er yn 1794 dus sa’n 27 jier west ha. Hy troude op 1 maart 1795 mei Maatje Klazes. Beide kamen fan Froubuorren.²⁸

De fjirde persoan dy’t Cannegieter by namme neamt, is Feike Dokter. Hy wie in soan fan Gerbens Jans Docter en Trijntje Jacobs en waard berne op 15 oktober 1777 yn Froubuorren.²⁹ Hy wie mei hast 17 jier de jongste fan it stel. Feike troude op 23 juny 1805 yn Sint Anne mei Ypina Lochnaer³⁰ en ferstoar

Feike Gerbens Dokter (Froubuorren 1777 - Sint Anne 1853). Foto: Famylje Van der Kooi.

op 23 july 1853.³¹ It is opmerklik dat Feike in dei letter stjert as syn mooglike keatsfreon Hendrik Arjens Keizer. Je soenen der hast wat fan tinke! Yn syn jonge jierren moat Feike in knappe keatser west ha. Hy wurdt troch Kalma sels neamd as mooglike winner fan de sulveren bal yn Bitgum. Mei mear wissichheid skriuwt Kalma him in oare keningsbal ta, dy’t letter eigendom wie fan dokter Van der Kooi fan Dronryp.³²

De winners fan 2007. Flnr: Hessel de Vries, John Peter Boersma en Rosemond Theodore. Foto: Gert Gort.

De winners

Op basis fan de biografyske gegevens soenen alle seis persoanen dy’t Cannegieter en Dykstra neame, yn oanmerking komme kinne as winner fan de Bitgumer keatserij yn 1794. Feike Dokter is mei hast 17 jier de jonge kant neist, mar it soe kinne. Om’t Cannegieter net dúdlik is oer de winners, mar Dykstra gjin inkelde twivel hat, is der sûnder tsjinbewiis gjin reden om de lêste net te leauwen. Yn it foardiel fan Dykstra sprekt ek noch dat er hikke en tein is yn Froubuorren en it kin hast net oars as dat er de ferhalen oer de Ouwe Gryp fan ferskate kanten heard hat. Mooglik hat er

sels as opgroeierende jonge noch wol meidien oan de Ouwe Gryppartij yn syn bertedoarp. Boppedat hat er letter sjen litten dat er gefoel hie foar it fêstlizzen fan folksferhalen en folksaardige saken.

Jan Bylsma

Jan Bijlsma wurdt troch Cannegieter yn de marzje fan it ferhaal oer de Ouwe Gryp neamd as dyjinge dy’t út earmoed de sulveren keatsbal belein hie by in lommert. Oft dat kloppet, ha ik net efterhelje kinnen. Mar dêrmei is Jan Bijlsma noch net samar in betocht persoan. Hy hat wier bestien en hat ek noch op in

oare wize in relaasje mei de keatsskiednis yn Froubuorren. Jan Bijlsma waard berne op 20 febrewaris 1798 yn Froubuorren³³ en wie de jongste soan fan Isaak Dirks Bijlsma en Klaaske Teakes. Isaak en Klaaske krigen mei-inoar njoggen bern, wêrûnder fiif jonges. De fjirde soan, Teake, troude yn 1813 mei Tryntje Harmens van Keimpema.³⁴ Ut dat houlik waard op 6 april 1831 Isaak berne.³⁵ Dy soe neffens de oerlevering de sulveren gripe tweintich kear achter inoar wûn ha.³⁶ Sawol oantal as regelmaat fan dy oerwinnings binne net nei te gean. Mar Isaak sil op keatsgebiet grif in útrinner west ha, want oars wie keatsferiening Klaine Izak net nei him neamd.

Harmen Keimpes

Hjirboppe ha wy skreaun oer Tryntsje Harmens, de mem fan Isaak Bijlsma. Tryntsje wie in dochter fan kastlein Harmen Keimpes dêr’t ‘foor ‘t eerst de sulveren Ouwe Griep in ‘n netsy heel hoog tun ‘t dak fan de herberg út hongen worde’.³⁷ Cannegieter skriuwt oer de Ouwe Gryp-partij yn Froubuorren: ‘De eerste kaatspartij van den “ouwen griep” had plaats op den 22sten Augustus 1796 bij den kastelein Harmen Keimpesz.’³⁸

Dy fermelding, dy’t Cannegieter mooglik basearre op in advertinsje út de Ljouwerter Krante fan 20 augustus 1796, is gjin oertsjûgjend bewiis dat dit de earste keatspartij wie om de ‘Ouwe Gryp’. Want yn de advertinsje stiet neat oer in beheining fan de dielname troch allinnich ynwenners fan Froubuorren.

MEt confent van het Geregte van het Bildt, gedenkt de Castelein *Harmen Keimpes* in Vrouwenbuurt te laten Verkaatzen; een **ZILVEREN BAL met een **ZILVEREN** HEGT, op Maandag den 22 Augellus 1796.**

Advertinsje út de Leeuwarder Saturdayse Courant fan 20 augustus 1796

Wêrom soe Harmen Keimpes in advertinsje pleatse yn in provinsjale krante as der allinnich pleatslike dielname tastien wie? Boppedat wie dizze keatspartij oankundige op in moandei (sjoch yllustraasje) en de skinkers fan de Ouwe Gryp hienen as betingst steld dat hy ‘alle jaren ferkaatst worre [mot] op de eerste sundeg na Froumet’.³⁹ Der is noch in tredde argumint dat it hjir om in folslein troch Harmen Keimpes organisearre keatspartij giet. De partij fan moandei 22 augustus stiet net op himsels. It is ien út in hiele rige op moandei organisearre keatspartijen troch kastleins yn Froubuorren, allegear oan it begjin fan de tredde wike yn augustus. De earste fermelding is in troch hospes Sjoerd Sikkes organisearre partij om in sulveren bal op moandei 21 augustus 1769.⁴⁰ As Harmen Keimpes trije jier letter hospes is yn Froubuorren, lit er op moandei 20 augustus 1781 in sulveren swipe ferhurdrave, mar op moandei 21 augustus 1786 lit er foar it earst keatse om in ‘extra fraye ZILVEREN BAL’. Hy herhellet dat yn elts gefal yn de jierren 1788, 1794, 1796 en 1800.⁴¹ Alle kearen wurdt der dan keatst om in sulveren bal en hieltiten op in moandei oan it begjin fan de tredde wike yn augustus. Ik bin dan ek fan miening dat de keatspartij fan 22 augustus 1796 net ien wie om de Ouwe Gryp, mar in besteande merkepartij, organisearre troch de pleatslike kastlein. Dêrmei is fansels net útsluten dat kastlein Harmen Keimpes,

de pake fan Klaine Izak, ek belutsen west hat by de organisaasje fan de earste Ouwe Gryp-partij. Om't de Ouwe Gryp in wike nei Froumet ferkeatst wurde moast - de tredde snein yn augustus - is it net ûnmooglik dat de earste Ouwe Gryp-partij hâlden is op snein 28 augustus 1796.

Oare bysûnderheden

Yn it jubileumboek *Tusken Gripe & Telegraaf* (1995) fan OKK út Bitgum skriuwt Goasse Brouwer ek noch oer in Bonne Feijes Zwart.⁴² Dy soe as ynwenner fan Froubuorren op in kear de priis wûn, mar net mei nei hûs krigen ha om't er fan oarsprong út Bitgum kaam. Dy namme liket my in fersin ta. Yn de hiele database fan de boargerlike stân yn Fryslân is der sawol yn de 18de as 19de ieu net in Bonne (Feijes) Zwart te finen. Ek yn it jubileumboek fan KF Klaine Izak stiet neat oer dit foarfal.

In detail dêr't gjin inkelde auteur fan de Ouwe Gryp-partij oer skriuwt, is wa't de premy, in sulveren leppel, wûn hat. Dy premywinner(s) is (binne) net bekend. Ik lit hjir mei opset de mooglikheid iepen fan ien of mear winners. Want wêrom wurdt der mar ien sulveren bal en ek mar ien leppel beskikber steld, wylst der by sawol Cannegieter as Dykstra mear as ien persoan neamd wurde as winner? Want hoewol't Cannegieter

net dúdlik is oer de feitlike winners, skriuwt er wol yn meartal oer ‘Vrouwenbuurtsters, (die) tot niet gering-en spijt der Beetgumers, als overwinnaars uit het perk terug keerden’.

Dykstra is konkreet. Hy hat it oer trije winners: Hindrik Faikes, Teake Johannes en Krelis de Boer.

Mar wa krige dan de sulveren bal? En wat krigen de oaren? Breuker hat as teory⁴³ dat it sa wêze kin dat ien fan de winners as de belangrykste persoan sjoen wurde moast. Dy krige de priis en mooglik beleanne de winner syn maat of maten. Breuker ferwiist dêrby nei keatsfarianten yn Noard-Hollân en op Gotlân, dêr't it úteinlik giet om ien sterke útslagger. De oaren wurde beskôge as ‘helpers’.

Konklúzjes

Wy kinne op basis fan oantoanbere histoaryske feiten oannimme dat de Ouwe Gryp-partij yn Bitgum hâlden is op sneon 30 augustus 1794 foar of tichteby de no net mear oanwêzige nôtmole yn Bitgummole. Folkert Hendriks Damsma wie doe kastlein en yn syn herberch hat de priisútrikking west.

Jan Bijlsma is troch syn oantoanbere famyljebannen mei Klaine Izak út it skaad fan de Ouwe Gryp-skiednis kommen en Harmen Keimpes wie yndie kroechbaas yn Froubuorren.

Der is gjin oertsjûgjend bewiis dat de earste partij om de Ouwe Gryp yn Froubuorren hâlden is op 22 augustus 1796.

Yn de fergeliking fan de histoaryske betrouberens komt Waling Dykstra better nei foaren as Cannegieter. Dykstra is net allinnich sekuer yn it neamen fan de korrekte datum, mar is ek konkreet yn it be-neamen fan de priiswinners.

Wat de nammen fan de keatsers oanbelanget, kinne wy yn elts gefal feststelle dat it gjin betochte of fantasij-nammen binne. Alle neamde persoanen ha echt libbe en om't der gjin arguminten binne dy't Waling Dykstra tsjinsprekke, kinne wy oannimme dat Hendrik Feikes van Schepen, Teake Johannes de Boer en Cornelis Johannes de Boer de Ouwe Gryp yn 1794 te Bitgum wûn ha.

Theo Kuipers

Mei tank oan Douwe Zwart fan Sint Anne en Andries Elsma fan Bitgum foar harren oanwizings en stipe.

Noaten

- ↑ *De Moanne*, jrg. 5 (2006), nûmer 4, s. 12-16.
- ↑ Josse de Haan e.o. *Tusken Gripe & Telegraaf*. Boalsert, 1995, s. 11 – 14.
- ↑ *Nieuwe Friesche Volksalmanak*, 1863, s. 108-116.
- ↑ De Ouwe Gryp hat lykwols dêrnei noch twa kear Froubuorren út west. De earste kear wie yn 1897, doe't er ta de PC-ynstjoering foar de ‘wereldtentoonstelling’ oer keatsen yn Brussel hearde. Sjoch: Pieter Breuker e.o. *De fiifde woansdei. 150 jier PC (1853-2003)*. Frjentsjer 2003, s. 107. De twadde kear wie goed hûndert jier letter, yn 1999, op in

- ↑ Waling Dykstra. *Uit Friesland's Volksleven* [werprintinge] Ljouwert, 1993, Diel 1, s. 306.
- ↑ Leeuwarder Saturdayse Courant, 23 augustus 1794. Op it momint dat it ûndersyk foar dit artikel dien waard (novimber 2007), stie de side wêrop't de keatspartij yn Bitgum oankundige waard net op www.archiefleeuwardercourant.nl Dy omisje is trochjûn oan de webredaksje.
- ↑ Yn dyselde krante stie ek it berjocht dat de keatspartij yn Berltsum ‘om een uitmuntende ZILVEREN BAL’, organisearre waard, ‘op Saturday den 30 augustus 1794 in plaats van Zondag den 24 dito, gelyk op Pag. 7 staat gemeld, dat om wettige Reeden is veranderd.’
- ↑ Dêrmei is it opmerklik dat der yn twa doarpen, Berltsum en Bitgum, dy't noch gjin fiif kilometer fan inoar ôf lizze, op deselde dei in sulveren keatsbal ferkeatst waard.
- ↑ www.hisgis.nl Bitgum, perseel B 313.
- ↑ Tresoar. Ynventaris Doop, Trou en Begraffenis (DTB) nûmer 501.
- ↑ Tresoar. DTB 500.
- ↑ Tresoar. Register fan ferstjerren fan Menameradiel 1828.
- ↑ Tresoar. Register fan ferstjerren fan Menameradiel 1833.
- ↑ Josse de Haan e.o. *Tusken Gripe & Telegraaf*. Boalsert, 1995, s. 13 – 14.
- ↑ Josse de Haan e.o. *Tusken Gripe & Telegraaf*. Boalsert, 1995, s. 11, 12 en 14.
- ↑ Tresoar. DTB 501.
- ↑ Tresoar. DTB 126.
- ↑ Tresoar. DTB 120 en Register fan ferstjerren fan It Bilt 1811.
- ↑ Tresoar. DTB 128.
- ↑ Tresoar. DTB 118.

- ↑ Tresoar. DTB 126 en Register fan houliken It Bilt 1830.
- ↑ Tresoar. DTB 126.
- ↑ Tresoar. DTB 128.
- ↑ www.hisgis.nl Froubuorren perseel C 137.
- ↑ Tresoar. Register fan ferstjerren fan It Bilt 1853.
- ↑ Tresoar. Register fan ferstjerren fan It Bilt 1824.
- ↑ Tresoar. DTB 128.
- ↑ Tresoar. DTB 126.
- ↑ Tresoar. DTB 120.
- ↑ Tresoar. Register fan ferstjerren fan It Bilt 1853.
- ↑ J.J. Kalma. *Kaatsen in Friesland*. Franeker, 1972. s. 76.
- ↑ Tresoar. DTB 126.
- ↑ Tresoar. Register fan houliken fan It Bilt 1813.
- ↑ Tresoar. Register fan houliken fan It Bilt 1813.
- ↑ Josse de Haan e.o. *Tusken Gripe & Telegraaf*. Boalsert, 1995. s. 13. Yn it jubileumboek fan KF ‘Klaine Izak’ stiet dat Isaak Bijlsma de Ouwe Gryp net tweintich kear efterinoar wûn hat, mar yn totaal tweintich kear. Sjoch: Jaap Jansma. *100 jaar Klaine Izak*. Sint Anne, 1995, s. 19.
- ↑ Jaap Jansma. *100 jaar Klaine Izak*. Sint Anne, 1995. s. 12.
- ↑ *Nieuwe Friesche Volksalmanak* 1863, s. 113.
- ↑ Jaap Jansma. *100 jaar Klaine Izak*. Sint Anne, 1995. s. 12.

Waling Dykstra hat it betingst oer de bal sa ûnder wurden brocht yn it tsiende kûplet fan syn gedicht oer de Ouwe Gryp:

De bal die most namelijk grif alle jaren
Ferkaatst wordde op nij, onder kaatsers die ‘t waren
Te Froubuurt weunachtich. Men houdt nou die pret
Foor fast en gezwoeren ‘en week na Frou-met.

^[1] Leeuwarder Saturdayse Courant fan 12 augustus 1769

^[2] Leeuwarder Saturdayse Courant fan respektivelik 11 augustus 1781, fan 12 augustus 1786, fan 12 augustus 1788, fan 16 augustus 1794, fan 20 augustus 1796 en fan 19 augustus 1800

^[3] Josse de Haan e.o. Tusken Gripe & Telegraaf. Boalsert, 1995, s. 13

^[4] Pieter Breuker. ‘De PC-keningsbal en syn foar-gongers’. Yn: De Moanne, jrg. 5 (2006), nûmer 4, s. 14-15